Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 128. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 6, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 6-го ЛИПНЯ 1996 р. Ч. 128. РІК CIII.

Л. КУЧМА ДІЄ ВСЕ АКТИВНІШЕ

Київ (УНІАР). — Тут 1—2-го липня, Президент України Леонід Кучма підписав низку указів та зустрівся з міністром закордонних справ Японії Якіхіко Ікеду, який прибув до Києва з робочою візитою.

Японський міністер привітав Л.Кучму від імени керівництва своєї держави з прийняттям Основного закону України. Якіхіко Ікеда приїхав просто з Ліону, де щойно закінчилася зустріч керівників "великої сімки", і розповів Президентові Кучмі, що всі учасники зустрічі високо оцінили політику України, яка є важливим чинником стабільности і сприяє дальшому поступові до розвитку економіки і демократії.

Л.Кучма ознайомив японського гостя з ходом економічних реформ в Україні та відзначив зростаючу ролю Японії в житті світової спільноти. Україна, за словами Президента, зацікавлена у співпраці з Японією і для цього є всі можливості. Я.Ікеда відповів, що японська сторона готова і далі підтримувати ринкові перетворення в Україні та сприяти її інтеґрації у міжнародні структури.

(Закінчення на стор. 3)

У ДРУГІЙ ТУРІ ВИБОРІВ ПЕРЕМІГ Б. ЄЛЬЦИН

Москва. — В середу, 3-го липня, в Росії відбулася друга тура президентських виборів. У ній переміг Боріс Єльцин. Він залишиться президентом країни на другу каденцією.

Спостерігачі підкреслюють, що ці результати не є несподіваними, хоч багатьох дивує досить велика різниця між кількістю одержаних голосів: Б. Ельцина підтримали 52.32 відсотка, а Геннадія Зюганова, лідера російських комуністів, — тільки 41.08 відсотка виборців. Річ, мабуть, у тому, що діючий президент скористався своїм вигіднішим становищем і підпорядкував власним інтересам потужну машину державних засобів масової інформації і пропаґанди.

Президент ЗСА Билл Клінтон, виступаючи на військово-морській базі Петаксент-Рівер, стейт Мериленд, з нагоди Дня Незалежности, декількома словами відгукнувся на перемогу Б. Єльцина. „Росіяни відкинули тиранію. Я вітаю Боріса Єльцина з переобранням, а всіх росіян — з вислідом виборів, які стали важливим кроком на шляху демократії",— сказав президент Б. Клінтон.

Тим часом останні дні затьмарені тією обставиною, що практично ніхто з закордонних дипломатів і журналістів не має жодних контактів з Б. Єльцином через його хворобу. А по всьому видно, що вона досить поважна: йдеться про захворювання серця, яке вимагає операції, знаної в Америці під назвою „байпасс".

В кінці наступного тижня до Москви поїде віцепрезидент Ал Ґор, але годі сказати, чи йому вдасться зустрітися з російським президентом.

Щодо поразки комуністів, то всі політичні аналітики вважають, що ці вибори були для неокомуністів їхнім останнім шансом леґально повернутися до влади. Цілком можливо, що партія Ґ. Зюґанова невдовзі розколеться на соціял-демократів лівої орієнтації і на більш консервативну комуністичну партію.

Парлямент прийняв проєкт бюджету на 1997 рік

Київ. — Верховна Рада ухвалила 3-го червня проєкт бюджету України на 1997 рік, яким передбачено зменшення державного дефіциту.

Бюджет передбачає дефіцит у розмірі 5 відсотків від валового національного продукту, що на 1.2 відсотка нижче від передбаченого на цей рік.

За бюджетну резолюцію проголосувало 228 депутатів, 28 було проти. Резолюція має на меті сприяти макро-економічній стабілізації і збереженню інфляції на цьогорічному рівні біля 35 відсотків.

Не називаючи покищо величини прибутку і витрат, проєкт бюджету на 1997 рік визначає дефіцит 575 трлн. карбованців (3.2 блн. дол.). Цього року дефіцит становив 462 трлн. карбованців.

Передбачено, що валовий національний продукт зросте від 7,400 трлн. карбованців в цьому році до 11,483 трлн. карбованців в наступному. Згідно з проєктом, в 1997 році валовий національний продукт зросте на 1.7 відсотка.

Проєкт бюджету відповідає вимогам Міжнародного валютного фонду, який має виділити Україні 891 млн. дол. цього року.

Згідно з ухваленим проєктом бюджету, Уряд має покривати державний дефіцит за допомогою випуску цінних паперів на суму 225 трлн. карбованців, кредитів Центрального банку на суму 130-140 трлн. карбованців і закордонних кредитів на суму 671 млн. дол. переважно від Міжнародного валютного фонду і Світового банку.

Остаточний бюджет має бути ухвалений до початку наступного року. Цьогорічний бюджет було затверджено аж у березні.

В трамвайній катастрофі загинули 33 особи

Київ. — 2-го липня в Дніпродзержинському переповнений трамвай зійшов з колії і зударився з бетонною стіною, внаслідок чого загинуло 33 особи і щонайменше 80 дістали поранення, повідомили засоби масової інформації.

Представник управління внутрішніх справ сказав, що трагедія сталася приблизно о 6-ій годині вечора, в той час як трамвай спускався з крутого узвозу. За його словами, в трамваї було понад 100 осіб, переважно робітники, які верталися зі зміни. Перед тим, як зударитися зі стіною, трамвай на великій швидкості зійшов з колії і промчав впоперек вулиці, сказав він.

За словами представника управління внутрішніх справ, 29 осіб загинуло на місці, а четверо інших померли в шпиталі.

Згідно з урядовою інформацією, міністер охорони здоров'я Євген Короленко, а також найкращі лікарі України вилетіли до Дніпродзержинського для надання допомоги потерпілим.

Причини катастрофи розслідує призначена Президентом урядова комісія на чолі з першим віцепрем'єр-міністром Василем Дурдинцем.

Президент Леонід Кучма проголосив на 3-го липня національну жалобу і скасував проведення офіційного прийняття з нагоди ухваленої 28-го червня Конституції України. Він також надіслав телеграму до Обласної Державної Адміністрації, в якій висловив співчуття рідним і близьким потерпілих.

Родинам загиблих виділено по 200 млн. карбованців відшкодування, а пораненим — по 40 млн.

Внаслідок катастрофи Уряд наказав провести інспекцію громадського транспорту по всіх містах України. Більшість автобусів, тролейбусів і трамваїв в країні старі і часто переповнені, навіть у непікові години.

Б. Клінтон та ДНК відзначили етнічну Америку

Нюарк, Н. Дж. (Б. Ольшанівська). — 14-го червня цього року у Вашінґтоні близько 200 лідерів різних етнічних об'єднань ЗСА зібралися на святкування у Білому Домі та в готелі Мейфлавер. У програмі, присвяченій етнічним громадам, взяли участь президент Билл Клінтон, віцепрезидент Ал Ґор та члени Демократичного Національного Комітету (ДНК). Більш ніж двогодинна зустріч у Білому Домі включала брífінґ Президента, віцепрезидента, секретаря Департаменту з питань освіти Ричарда Райлі та голови Національної безпеки Антоні Лейка. Пополудневе продовження етнічного святкування відбулося у готелі Мейфлавер програмою, під час якої виступили лідери ДНК та відбулася дискусія.

Серед присутніх були лідери громадських організацій, члени уряду, вчителі та підприємці, і навіть кілька жінок-американок европейського та середземноморського походження, що представляли вихідців із Албанії, арабських країн, Прибалтики, України, Вірменії, Греції, Ірляндії, Італії, Хорватії, Німеччини, Норвеґії, Польщі, Португалії, Сербії, Словаччини та Мадярщини.

(Закінчення на стор. 3)

С. ГОЛОВАТИЙ ЗАЛИШИВСЯ МІНІСТРОМ ЮСТИЦІЇ

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 2-го липня, у Міністерстві Юстиції України відбулася пресова конференція, на якій міністер юстиції Сергій Головатий оприлюднив подання до Президента України Леоніда Кучми з приводу своєї резиґнації. Міністер подав його Президентові ще наприкінці травня, коли зрезиґнував прем'єр-міністер Євген Марчук і на його місце призначили Павла Лазаренка.

"У найновішому проєкті Конституції України, — сказано в поданні, — передбачається резиґнація усього Кабінету Міністрів, якщо резиґнує прем'єр-міністер. Я цілком підтримую саме такий порядок формування Уряду і вважаю, що після призначення нового прем'єр-міністра зрезиґнувати мають усі члени Кабінету Міністрів, щоб дати новому прем'єрові повну свободу дій у формуванні нового складу Уряду. Виходячи з викладеного, вважаю своїм моральним і службовим обов'язком подати прохання про резиґнацію".

Далі С.Головатий пише, що готовий продовжити свою працю на посаді міністра юстиції, якщо його попередню діяльність на цій посаді буде схвалено і Президент знову призначить його на цю посаду "за поданням прем'єр-міністра".

Якщо його резиґнацію приймуть, зазначив С.Головатий, то він працюватиме у Верховній Раді на постійній основі.

На прохання прокоментувати ухвалення Конституції, С.Головатий зазначив, що "Конституцію України прийнято стовідсотково леґітимним шляхом" і це є доброю основою для політичного спокою. "Нарешті визначено правила гри, вже нема куди перетягувати канат між гілками влади, — наголосив міністер. — Треба вже почати будувати нову демократичну Україну на тих засадах, які визначила Конституція. Це буде довготривалий шлях".

На думку Головатого, завершення конституційного процесу дало відповідь на головне питання: піде Україна шляхом лібералізованого авторитаризму, яким пішли деякі країни післясовєтського простору, чи шляхом створення українського моделю переходу до демократичної системи.

"Тепер ми можемо однозначно сказати: з прийняттям Конституції 28-го червня раз і назавжди відкинуто концепцію лібералізованого авторита-

(Закінчення на стор. 4)

З "ПОЗИТИВНОЮ ДИСКРИМІНАЦІЄЮ" БУДЕ ПОКІНЧЕНО

Вашінґтон. — Верховний суд ЗСА підтвердив рішення нюорлеанського суду, прийняте три місяці тому, котре скасовує спеціяльну програму зарахування студентів до університетів у рамках так званої "підтримчої акції". Ця програма була прийнята 1978 року на вимогу кольорових меншин та за підтримкою американських лібералів і мала на меті усунути історичну дискримінцію небілого населення в ЗСА шляхом надання йому певних привілеїв при вступі на працю чи на навчання.

Поступово, однак, ця акція викликала дедалі більше обурення білого населення, котре вважає існування таких привілеїв антиконституційним, а "позитивну дискримінацію" на користь афро- чи латиноамериканців — нічим не кращою від дискримінації "неґативної", яка фактично існувала в ЗСА до 60-х років. Відтак більшість університетів мусіла відмовитися від окремого розгляду документів від білих і небілих вступників та зарахування їх за заздалегідь визначеними квотами.

Водночас чимало лібералів наполягає на застосуванні "підтримчої акції" у м'якшій формі. На їхню думку, расовий чинник не повинен давати прямих привілеїв при вступі на працю чи на навчання, а проте повинен позитивно враховуватися в тих випадках, коли всі інші показники в конкурентів є приблизно однаковими.

Суперечки довко-ла "підтримчої акції", скоріш за все, загострюватимуться, мірою того як кольорові меншини у ЗСА стають дедалі чисельнішими і впливовішими, а націоналістична реакція білих американців на цю проблему стає, відповідно, дедалі гострішою.

Що буде з пам'ятником Т. Шевченкові у Санкт-Петербурзі?

Джерзі Сити, Н. Дж. (О. К.) — Майже рік тому , 17-го серпня 1995 року, ми на сторінках „Свободи" писали про спорудження пам'ятника Т. Шевченкові в Санкт-Петербурґу, одному з найбільших російських міст, і про згоду мера міста відкрити його на площі біля університету в місяці червні 1996 року. При тому ми подали розмову із скульптором Леонідом Молодожанином на тему його праці над пам'ятником і відвідин Санкт Петербурґа для узгіднення місця, де пам'ятник після перевезення з майстерні в Німеччині поставлять, як також вмістили велику світлину мистецької праці нашого відомого скульптора.

Не маючи ніяких вісток про точну дату встановлення пам'ятника чи свято з того приводу у червні, знаходимо тепер вияснення дальшої долі м'ятника у змісті листа („Новий Шлях" з 29-го червня) ректора Санкт-Петербурзького Державного університету до мера міста Анатолія Собчака (у висліді останніх виборів мером Санкт-Петербурґу стала інша особа — Ред.). Ректор Вербицька Л. А. пише, що студенти й викладачі університету „з великим здивуванням довідалися про пляни спорудження пам'ятника Т. Шевченкові на площі між головним університетським будинком Дванадцяти колеґій і бібліотекою Російської Академії Наук".

Далі йдеться в листі, що керівництво університету не є в стані пояснити студентам мотивацію, чому вирішено там поставити пам'ятник, „тим більше, що Шевченко Т. Г. не мав відношення ані до університету, ані бібліотеки АН". Тому просять мера змінити своє рішення і знайти інше „сприємливе для всіх" місце.

Яка буде дальша доля пам'ятника, побачимо у близькому майбутньому, але цей протестаційний лист є дуже багатомовний для зрозуміння непростих українсько-російських стосунків.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ВИМАГАЮТЬ ФІНАНСІВ ІЗ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

СИМФЕРОПІЛЬ. — Газета "Кримскіє Ізвєстія" з 27-го червня інформує, що прем'єр-міністер Криму Аркадій Демиденко на засіданні кримського уряду пообіцяв не виділяти з кримського бюджету грошей на утримання військових містечок, залишених частинами російської фрльоти. За його словами, ці витрати мають бути передбачені в державному бюджеті України і кримський уряд має намір наполегливо домагатися цього фінансування.

ПОБИТО ЖУРНАЛІСТКУ

ЛЬВІВ. — Тут у сесійній залі Львівського міського виконавчого комітету депутат Львівської Міської Ради Ярослав Лелик побив фотокореспондентку Людмилу Гараєву під час виконання нею професійних обов'язків. Депутат несподівано напав на неї та розбив об'єктив камери у ту мить, коли вона фільмувала сесійні баталії. Від дальшого побиття журналістку врятував колега-журналіст А Панчишин. Кілька депутатів намагалися вирвати і в нього камеру та засвітити фотоплівку.

ПРОТЕСТУЮТЬ ЛЬВІВСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ

ЛЬВІВ. — Журналісти місцевої газети "Експрес" провели під стінами Міської Ради акцію протесту проти інциденту минулого четверга у сесійній залі міського виконавчого комітету, коли депутат міста побив фотокореспондентку Людмилу Гараєву, розбивши їй камеру. Журналістів підтримали популярні львівські естрадні групи "Плач Єремії", "Піккардійська терція", "Гавайські гітари", "Океан Ельзи" та інші. Оскільки депутатський корпус протягом тижня так і не зважився дати моральну оцінку цьому фактиові грубого порушення закону про пресу, журналісти місцевих газет завершили акцію походом коридорами Львівської Міської Ради із запаленими свічками, тримаючи журналістські посвідчення. Похід символізував пошуки чесних людей у коридорах влади. Це перший виступ львівських журналістів на захист своїх прав.

СТРАЙКУЮТЬ ДОНЕЦЬКІ ШАХТАРІ

ДОНЕЦЬКЕ. — Тут вранці, 4-го липня, паралізовано рух міського і приватного транспорту. Шахтарські пікети перекрили всі головні вулиці обласного центру. Припинили працю дев'ять шахт і 45 вугільних підприємств. Секретар Ради безпеки при Президенті України Володимир Горбулін повідомив, що страйкують понад 100,000 шахтарів, які вимагають погашення заборгованости в зарплатні. Євген Бондаренко, один із профспілкових активістів сказав, що "пікети на дорогах пра-вильніше було б назвати не акцією протесту, а акцією відчаю". Це, за його словами, закономірна реакція громадян, які по кілька місяців не отримують грошей, зароблених надзвичайно важкою працею. Горбулін повідомив, що Уряд України шукає виходу з платіжної кризи не лише у вугільній, але і в інших ділянках.

ПІДТРИМУЮТЬ В.ЖУРАВСЬКОГО

РІВНЕ. — Тут відбулася звітно-виборча конференція обласної організації Християнсько-Демократичної Партії Укртаїни. Очолив обласну організацію ХДПУ Юрій Гульчук. Конференція підтримала рішення Головної ради партії з 14-го і 21-го червня про виключення кількох народних депутатів України з лав партії за розкольницьку діяльність й одноголосно висловила підтримку нинішньому голові ХДПУ Віталію Журавському в організаційному зміцненні партії та розбудові правової, демократичної держави.

АКТИВНА ПРИВАТИЗАЦІЯ В РЕҐІОНІ

ЧЕРКАЩИНА. — У містах Умань, Канів та в Черкаському районі области зменшився попит на об'єкти, що виставляються на приватизаційних торгах. Водночас плян з малої приватизації виконується досить успішно. Переважно у сферах обслуговування за чотири місяці приватизовано 155 об'єктів торгівлі. У сфері житла приватизовано 33.4 відсотка від загального числа державних квартир. Із приватизованих у першому кварталі цього року 2,500 помешкань 90 відсотків їх передано у приватну власність безкоштовно.

В АМЕРИЦІ

ЕЛЕКТРОННЕ ПІРАТСТВО є поважною проблемою, з якою щораз частіше доводиться мати справу власникам "копірайтів". Видавництво "Саймон та Шустер" утримує власну групу електронних дететивів, які дбають про захист прав видавництва на Інтернеті і які нещодавно успішно викрили й припинили піратське розповсюдження популярних "Зоряних подорежей". Зате цілком несподівані проблеми виникли із маловідомою книгою "Рапорт із Залізної гори. Про можливість та бажаність миру", котра стала справжньою біблією багатьох правоекстремістських груп, і копірайт якої теж належить "Саймонові та Шустеру". Ця брошура, написана трьома авторами 1967 року під час в'єтнамської війни, задумувалась як своєрідна політична пародія на урядові звіти і була видана як секретний урядовий документ, що нібито випадково потрапив до друку. Головна ідея брошури — що війна необхідна для процвітання суспільства — сподобалась крайнім правим і забезпечила книзі не надто широкий, проте цілком стабільний читацький попит. До певної міри, і автори, й видавці стали жертвами власної містифікації, бо ж пірати, котрі розповсюджують книгу, стверджують, що цілком щиро прийняли її за урядовий документ, котрий, як відомо, не підлягає копірайтному захистові.

У СВІТІ

РІШЕННЯМ ДЕПАРТАМЕНТУ оборони ЗСА 1,200 американських вояків, що досі перебували на терені Боснії, до кінця липня відсилають домів, а на їхнє місце прийде військова поліція. Секретар Департаменту оборони Вілліям Перрі зустрівся з американськими старшинами в Боснії, у висліді вони прийшли до висновку, що після успішного перебування військові частини там більше не потрібні. Подібні зміни мають невдовзі зробити також у військових частинах інших держав, що виконують службу для миру в Боснії.

НАЙНОВІШІ СВІТОВІ демоґрафічні досліди стверджують, що епідемія АІДС, яка панує в Африці, зменшить там приріст населення куди більше, як досі можна було очікувати. Все ж навіть смертність, яка збільшиться в Африці, не буде мати помітного впливу на кількість населення у світі. При кінці наступного століття воно досягне приблизно 100 більйонів. Дуже висока є кількість народжень в Африці та на середньому Сході, де пересічно родини мають по шестеро дітей. В Европі, як подають досліди, тепер припадає 1.5 дитини на подружжя кількість населення меншає в Італії, Хорватії, Україні, Росії, Угорщині, Чехії, Білорусії, Румунії, Німеччині, Болгарії та Балтійських державах. Найменше дітей народжується тепер у Словенії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Українська дорога до НАТО

Україна, яка вже деякий час наполягає на особливому партнерстві з НАТО, минулого місяця заявила про своє бажання стати асоційованим членом альянсу. Українські урядовці підкреслили, що НАТО є дуже важливою організацією для підтримання европейської безпеки і що Україна повинна мати з альянсом якісно нові стосунки. Зокрема, про це говорив 21-го червня на варшавській нараді керівників НАТО міністер закордонних справ Геннадій Удовенко, а через кілька днів на пресконференції в Києві — представник МЗС Ігор Харченко. Він повідомив, що Україна вже надіслала свою пропозицію щодо асоційованого членства секретаріятові альянсу і країнам-членам.

Активізацію України щодо надання їй спеціяльного партнерства з НАТО можна пояснити виборами в Росії і сприянням з боку Польщі, одного з першочергових кандидатів у члени альянсу.

Українські керівники, очевидно, зрозуміли, що незалежно від того, хто переможе на президентських виборах в Росії — „реформатор" Борис Єльцин чи комуніст Геннадій Зюганов — політика її щодо України буде жорсткішою. Президент Леонід Кучма, який спочатку відкрито заявляв про свою підтримку Б. Єльцина, після першої тури почав стриманіше висловлюватися з цього питання. Очевидно, на нього вплинув не тільки високий відсоток, який набрав Г. Зюганов, але й те, що Б. Єльцин поправів, призначивши своїм радником з питань безпеки генерала Лебєдя, який називає себе напівдемократом. Щодо Г. Зюганова, то він від самого початку закликав до „добровільного" відновлення СССР.

Очевидно, занепокоєна наслідками російських виборів, Україна й звернулася до НАТО з проханням надати їй статус асоційованого члена. Цілком можливо, що плянувала вона зробити це пізніше, але ситуація в Росії послужила каталізатором. Крім того, момент вибрано дуже вдало, бо увагу Росії поглинули внутрішні справи — вибори і переміщення в уряді. Як відомо, з приходом Лебєдя в Кремль, звільнено ряд високопоставлених урядовців і генералів.

Другим важливим стимулятором України в питанні щодо НАТО можна вважати Польщу. Сам Л. Кучма в інтерв'ю агентству ПАП сказав минулого місяця, що Україна не тільки розраховує на підтримку Польщі при вступі до „спільного европейського дому", а й вважає її своїм провідником у цьому.

Таке велике довір'я до Польщі Президент пояснив подібністю політики обох держав. На його думку, і Варшава, і Київ хочуть мати однаково добрі відносини як із Заходом, так і зі Сходом. Однак тут, очевидно, відіграє велику ролю і те, що Польща найближча і найзрозуміліша для України европейська держава як в географічному, так і в культурному сенсі. Адже вона історично зв'язувала Україну з Европою.

Останнім часом Польща взяла Україну в европейських питаннях, так би мовити, під опіку. Президент Алєксандер Кваснєвський не пропускає нагоди, щоб не запросити Л. Кучму на якусь зустріч европейських держав. Він свідомо допомагає Україні відірватися від Росії і СНД і ввійти в усі европейські структури. На зустрічі країн Центрально-Східної Европи, на яку А. Кваснєвський перший раз запросив українського Президента, він сказав, що чим більше Україна в Европі, тим Европа безпечніша. Під час недавньої візити Л. Кучми до Варшави, А. Кваснєвський пообіцяв підтримати Україну у вступі до Центрально-Европейської угоди про вільну торгівлю. Два президенти тоді підписали спільний договір, за яким жодна країна не має права вето на суверенні рішення іншої країни щодо вступу до будь-яких угрупувань держав.

Польща також вважає, що співпраця НАТО з Україною є обов'язкова для тривалої безпеки в Европі. Про це, зокрема, пише прем'єр-міністер Польщі Влодзімєж Цімошевич у своїй статті „Зміцнення безпеки Польщі: членство в НАТО — головна ціль".

Очевидно, така підтримка Польщі перед потенційним збільшенням тиску з боку Росії переконала українських керівників подати заяву до НАТО про асоційоване членство. Щоправда, такого статусу в альянсі немає, його придумала сама Україна. Але, згідно з Міністерством Закордонних Справ, НАТО збирається переглянути свої підставові документи у зв'язку із „геополітичними змінами" в Европі. Отже Україна може стати першим асоційованим членом НАТО, відкривши тим самим для інших країн хоч і довшу, але ще одну дорогу до альянсу.

Осип Зінкевич

ХРОНІКА НЕЗАБУТНЬОЇ ПОДІЇ

Як Україна приймала Конституцію

I

В Україні був звичайний день — середа, 19-го червня 1996 року. День очікувань, великих надій, великих сподівань. У цей день Верховна Рада мала прийняти у другому читанні Конституцію України.

М. Сирота вийшов на трибуну і дав депутатам звіт про новий, доопрацьований текст нової Конституції, відповідав понад годину на питання, після чого ліві заявили, що процедура не відповідає реґламентові. І знову починається...

А надворі бушують демонстрації. На заклик Української Республіканської Партії (УРП) відбувається демонстрація під синьо-жовтими прапорами і прапорами УНСО. Своїми гаслами вони домагаються прийняття Конституції і заборони Комуністичної Партії України. Ліворуч від них протестують торгівці проти прийняття закону про патентування деяких видів підприємництва. Серед них плякати з вимогою „двоязичія" в Україні.

Перші хвилини після прийняття Конституції. „В повітрі" — депутат М. Сирота.

Атмосфера в останні дні перед 19-им червня, в дуже критичний для України час, стає все більше і більше напруженою. Наступає розкол у фракції „Державність", яку очолює академік І. Юхновський. З неї виходять п'ять членів УРП на чолі з Л. Лук'яненком і новим лідером партії Б. Ярошинським. Через розбиття фракція тратить свій статус і їй загрожує анулюція фракційної реєстрації у Верховній Раді. На допомогу приходить фракція Руху і вона „позичає" „Державності" одного свого члена, щоб фракція і надалі зберегла свій статус.

У цих днях доходить до розколу Християнсько-Демократичної Партії України (ХДПУ), яку очолює В. Журавський. Він виключає з партії трьох депутатів Верховної Ради — В. Стретовича, В. Шишкіна і В. Костицького. В найбільш гарячий час ці депутати під час обідньої перерви 19-го червня скликають у приміщенні Верховної Ради пресконференцію і проголошують виключення з партії її лідера В. Журавського.

Перший день, 19-го червня, закінчується розчаруванням, безнадією, нічим.

У четвер, 20-го червня, Верховна Рада працює в комісіях і фракціях з домовленістю, що наступного дня відбудеться обговорення тих статтей проєкту Конституції, які узгоджені між правими, лівими і центристами. У планах лівих і О. Мороза — прийняти ті статті Конституції, які не викликають суперечок між лівими і правими, а статті 10-ту (про мову), 13-ту (про приватну власність), 17-ту (про цілісність території України і заборону розташування на ній чужоземних військових баз) та 20-ту (про державну символіку) — винести на всенародний референдум, у надії, що зрусифікована частина України за них не проголосує і тоді Україна опиниться на ганьбу всього світу без своїх найважливіших державницьких атрибутів.

У п'ятницю, 21-го червня, пленарна сесія починається обговоренням і голосуванням над преамбулою до Конституції. Повний текст цієї преамбули такий:

„Ми, український народ — громадяни України усіх національностей, виражаючи свою суверенну волю,

спираючись на багатовікову історію українського державотворення і на основі здійснення українською нацією права на самовизначення,

дбаючи про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя,

піклуючись про зміцнення громадянської злагоди в суспільстві,

прагнучи розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу,

усвідомлюючи відповідальність перед Богом, попередніми, нинішніми і прийдешніми поколіннями,

керуючись Актом проголошення незалежності України від 24-го серпня 1991 року, схваленим 1-го грудня 1991 року всенародним голосуванням,

затверджуємо цю Конституцію — Основний Закон України".

Цей текст Тимчасової конституційної комісії набирає всього 263 голоси, а потрібно 2/3 членів Парляменту, цебто щонайменше 300 голосів, щоб дана стаття була прийнята. У цій преамбулі увиразнюється концепція громадянського суспільства (американський варіянт) — „український народ" це не „народ України", а громадяни України різних національностей, а „українська нація" — це етнічні українці.

У цей день преамбула так і не була прийнята. Пропозиція лівих замінити „український народ" на „народ України" набирає 168 голосів (за неї голосують О. Мороз, О. Ткаченко, Н. Вітренко). Заміна „український народ" на „руський народ" набирає 72 голоси (за неї голосують більшість комуністів, деякі члени Соціялістичної Партії, Селянської, МДГ, „Єдности").

25-го червня ця преамбула була прийнята 300 голосами з такими додатками: до слів про „самовизнання української нації" додаються слова „і всього українського народу", до слів „усвідомлюючи відповідальність перед Богом" на пропозицію О. Мороза додаються слова „і власною совістю".

Прийняття цієї преамбули було першим тріюмфом М. Сироти і національно-демократичних сил у Верховній Раді.

У п'ятницю, 25-го червня, парлямент дійшов до обговорення 10-ої статті про мову. Певний текст цієї статті:

„Державною мовою в Україні є українська мова.

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя.

У місцях компактного проживання громадян, які належать до однієї або кількох національних меншин, гарантується право використання в діяльності органів державної влади, державних організацій та органів місцевого самоврядування поряд із державною мовою і мов національних меншин.

Україна виявляє турботу про вільний розвиток і вживання усіх національних мов, якими користуються громадяни України.

Порядок застосування мов в Україні встановлюється законом".

Цей проєкт Тимчасової конституційної комісії набирає лише 285 голосів. Проти статті про мову голосують 42 комуністи (з 75), 5 соціялістів (з 25) і кілька інших.

Жодна з запропонованих пропозицій не набирає потрібної конституційної більшости, а в тому числі й пропозиція Л. Кравчука, який пропонує замінити кінець речення третьої частини статті з „поряд із державною мовою" на „поряд з українською державною мовою мову російську і мови національних меншин".

Пропозиція Л. Кравчука могла бути прийнятою: російській мові не надається статусу офіційної. Проти цієї пропозиції гостро і патетично виступає В. Чорновіл і вона провалюється.

Не меншого загострення, вигуків і клин зі сторони лівих викликає 20-та стаття про державну символіку. У ній говориться:

„Державний прапор України — синьо-жовтий стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг.

Державний герб України — знак княжої держави Володимира Великого золотої барви на синьому щиті.

Державний гимн України — національний гимн „Ще не вмерла Україна".

Столицею України є місто Київ".

Комуністи вигукують до М. Сироти:

— Це не прапор, це ганчірка!

На те М. Сирота:

— Знаєте, ми ніколи не віддамо нашого синьо-жовтого прапора і тризуба!

В залі крик, вигуки, шум.

В час напруженої боротьби за мову і державну символіку комуністи і соціялісти стають все більш і більш агресивні, а демократи, навпаки, все більш і більш розгублені (за винятком В. Чорновола, П. Мовчана, І. Юхновського, В. Стретовича, С. Головатого, В. Мусіяки, І. Зайця). В критичний час багатьом демократам забракло сили волі й витримки. Багато з них під час обговорення питання про мову і символіку, де так була потрібна сильна арґументація, ані разу не виступили.

(Закінчення буде)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про військову і цивільну відвагу

Останніми днями була нагода читати і бачити на телевізійні репортажі, зв'язані з терористичним актом у Савдійській Арабії, де від вибуху потужної бомби загинуло 19 американських вояків, а сотні — поранені.

Минулого тижня на Фльориді відбулося величаве і урочисте прощання загиблих, в якому взяли участь Президент ЗСА та валика кількість різних достойників. В усіх промовах, як і коментарях, їх прощали як героїв, що загинули за батьківщину. І це зрозуміло, бож вони виконували військову службу в чужій країні, хоч сталося це в мирний час, а до того загинули вони у своїх помешканнях, не на полі бою.

І тут саме з приводу цього випадку мені насувається питання, що можна назвати справжнім геройством, а що тільки справою випадку, який ставить людину у ряди народних героїв. Тут таки був лише сліпий випадок, що ці військовики загинули й до цього не треба було мати особливої відваги — ані військової, ані цивільної. Отже, де і в чому тут геройство? І ледве чи було б стільки шуму та співучасти Президента і представників Департаменту оборони, коли б тут не грала ролю передовсім політична ситуація, пов'язана тепер з поширенням тероризму.

Чому такі жертви випадку називаються героями — важко, власне кажучи, пояснити, але так воно у світі є, та не лише в інших народів, але і в нашого. Бо ми зі своїм нахилом до патетичности і котурнової політичної декламації доволі часто посилаємося на геройські вчинки і відвагу тих, що їм з тих чи інших причин припнято „відзнаку" героя.

Але коли б добре переглянути нашу минувшину, то виявилося б, що не всі ті іменовані героями відзначалися справжньою відвагою та хоробрістю, і тут, як в інших народів, бували випадки долі чи відповідний приятливий збіг обставин.

Хто читав знамениту збірку „Невиспівані пісні" Романа Купчинського, видану вже по його смерті і його „терпкі думки", той напевно не забув капітального і якже правдивого ствердження про дві відваги: „Є на світі дві відваги: військова і цивільна. Ми маємо військову, а цивільної ні за сотика"... Так воно у нас було і є, але, здається, що до справжнього геройства треба мати часом і одну, і другу. Бо у ході нашої історії дуже часто ми втрачали великі можливості власне через брак цивільної відваги і розваги, через брак відваги ясно зформулювати і висказати свою думку, консеквентно ставити чоло тим, які діють на шкоду народові у малому чи великому ділі. Все зосереджується звичайно лише на словах, але сказаних не там, де треба, і не тоді, коли треба.

Але залишімо на боці історичні події, а погляньмо критично на наше сьогодення. Бо в ньому ж стільки прикладів можна знайти у нашому товариському чи громадському житті, коли люди, „хоробрі" на словах, критикують, вимахують „ґрізно" затисненими кулаками, обмовляють, але коли прийдеться повторити те саме, що говорили вам віч-на-віч, уже публічно, а ще коли б сказане та й написати, тоді... „моя хата скраю, я нічого не знаю", і ті самі словесні герої замовкають, немов води в рот набрали. Бо тоді відразу, мовляв, „не годиться", „не треба дразнити", не треба „загострювати ситуацію". А що буде як кинуть на вас каменем, або усі від вас відвернуться? Можна знайти все десятки різних оправдань, на свою мовчанку. А все зводиться до того, що цивільна відвага якась у нашій спільноті кульгава і тому тягнеться далеко позаду. Розуміється, її не можна порівнювати до військової, коли справді треба станути до бою з ворогом. А все ж виявляється у практиці, що здобути геройство і нагороди можна зовсім без відваги і бою, а герої у цивільному житті родяться як яблука, раз вони є, а раз немає. Може в цьому велика циклічність у природі, а може генетика?

Однак я донині не можу зрозуміти, проживши шмат життя, чи герої родяться, чи їх продукує вміла, або не зовсім вміла, але гучна, пропаґанда?

О-КА

Людмила Зінковська

НЕБЕЗПЕЧНІ КРОКИ

Українська Православна Церква Київського Патріярхату нині — це не лише Україна з 23-ма епархіями, а й далеке зарубіжжя — Західна Европа, ЗСА, Канада, це і Росія, де вона має три епархії — Богородську, Бєлгородську і Сибірську, до якої входять парафії колишньої катакомбної православної церкви.

На пресовій конференції, що відбулася недавно, йшлося про останні, ті, що в Росії, а точніше — про те протистояння, що вже тривалий час точиться довкола парафій Київського Патріярхату в Москві і Московській області. З того часу, як утвердилася там українська епархія, йде боротьба проти неї з боку Московської Патріярхії і, зокрема, Митрополита Крутицького та Коломенського Ювеналія, який усіма заходами прагне вижити з области присутність українських парафій, що зголосилися бути у складі Київського Патріярхату. І найперша мета — відібрати всі церковні споруди, які побудував керуючий Богородською епархією УПЦ КП архиєпископ Адріян. А він у місті Ногінську під Москвою відремонтував Богоявленський собор, який був повністю зруйнований, відкрив там їдальню для бідних людей, православну середню загальноосвітню гімназію та ліцей мистецтв... Тобто створив там центр, який виходить за межі міста, поширюється на Москву і область...

Спочатку йшли різні арбітражні суди, які виносили рішення на користь архиєпископа Адріяна і Київського Патріярхату. А потім місцеві органи влади, виходячи з того, що ці парафії належать до церкви іншої держави, запропонували Владиці передати ці споруди Московській Патріярхії або сплачувати оренду — 750 тисяч долярів щорічно за кожну ділянку землі. Оскільки там три ділянки, то в сумі це становило б 2,250,000 дол. на рік. І лише завдяки тому, що єпископ звернувся до Російської Думи і там знайшлись депутати, які підтримали його, це рішення не віддало, проте натомість почалось захоплення самих церковних споруд. Останній факт — захоплення Свято-Тихвинського храму...

„Ми вважаємо, що це є цілеспрямована боротьба проти Української Церкви Київського Патріярхату на теренах Росії", — наголосив на пресконференції Патріярх Київський і всієї Руси-України Філарет. І тут же поставив присутнім риторичне запитання: а якби підійти з цими мірками до УПЦ Московського Патріярхату в Україні і вимагати від кожної релігійної організації по 750 тисяч долярів за церковну споруду і землю, а в нас, за словами Митрополита Володимира (Сабодана), більше шести тисяч парафій Московської Патріярхії?!

Та що там Росія...

Єпископ Сумський і Охтирський УПЦ КП Геронтій розповідає:

— Стан справ на Сумщині сутужний. І все йде від того, що обласна державна адміністрація відкрито пропонує віруючим Київського Патріярхату перейти до УПЦ Московського Патріярхату, при цьому заявляючи, що незалежність України незабаром закінчиться, буде єдина слов'янська держава. А ще кажуть, що своїм Київським Патріярхатом ми відокремлюємо Україну від могутньої Росії і що така церква їм не потрібна...

Тож і чиняться всілякі перешкоди для реєстрації парафій Київського Патріярхату на Сумщині. Владика Геронтій один за одним наводив приклади, як в області зумисне створюються умови, аби люди йшли до храмів УПЦ Московського Патріярхату. Приміром, п'ять років Воскресенській парафії міста Сум не давалось ніякого приміщення, віруючі молилися під церквою і в дощ, і в мороз, і в спеку. А потім надали дзвіницю, де більше 20 осіб не вміщується. В Охтирці УПЦ МП передано храм Святого Преображення, який уже два роки зачинений, а поруч великий Троїцький комплекс з трьома храмами, з яких працює лише один.

Так і живуть: у місті — одна невеличка дзвіниця на чотири парафії (більше не реєструють) Київського Патріярхату і всім храмів УПЦ Московського Патріярхату...

У Патріярха Київського і всієї Руси-України Філарета викликає занепокоєння і Крим. Адже, перебуваючи недавно там, він довідався, що архиєпископ Лазар, який очолює Кримську епархію УПЦ Московського Патріярхату, готує новий статут Кримської епархії. Згідно з ним, Кримська епархія відокремлюється від УПЦ МП, змінює свою назву на Російську Православну Церкву і не підпорядковується київському Митрополитові Володимирові (Сабодановi). І цей проєкт статуту має бути поданий до уряду Кримської автономної республіки на затвердження.

На думку Патріярха Філарета, цей крок досить небезпечний не тільки для Української Православної Церкви, а й для української держави, бо це підґрунтя для того, щоб поступово відокремити Крим як територію української держави від України.

Главу УПЦ КП стурбував і той факт, що в Севастополі міська влада передає 98 ділянок під будівництво храмів Московської патріярхії. А й справді — навіщо в Севастополі будувати аж 98 храмів?

Іван Дзюба і Богдан Певний — нові редактори „Сучасности"

У столиці України 11-го червня відбулося святкове засідання редакції „Сучасности" щомісячного журналу української незалежної думки, літератури, науки, мистецтва і суспільного життя, для відзначення 35-ліття свого існування. Журнал виходив у Мюнхені та Ню Йорку від 1961 року, а від 1991 року — видається у Києві. Особливо радіє редакція своєму п'ятилітньому існуванню в Україні, — адже подібні польський і російський еміграційні журнали, переїхавши у Польщу й Росію, не зуміли втриматися.

У святковому засіданні, окрім усіх членів редакції, взяли участь співробітники часопису та запрошені гості — творча інтелігенція Києва. Ведучий засіданням, головний редактор „Сучасности" Іван Дзюба, поінформував присутніх про зміни у редакції — відтепер замість Тараса Гунчака головним співредактором буде Богдан Певний, дотеперішній редактор мистецького відділу. Він також буде представником „Сучасности" у діяспорі. Тарас Гунчак надалі залишиться членом редакції і буде редактором суспільного відділу журналу.

Промовцями були Іван Дзюба, Тарас Гунчак і Богдан Певний, у обговоренні минулого і майбутнього журналу взяли участь численні присутні — голова Спілки письменників України Юрій Мушкетик, багатолітні автори „Сучасности" Євген Сверстюк і Григорій Грабович, академік Микола Жулинський, редактор відділу науки і культури Вадим Скуратівський та інші. Усі високо оцінювали „Сучасність" за правдиву інформацію та називали провідним виданням в Україні.

У червневому 422-му числі „Сучасности" вміщені слідуючі матеріяли: у розділі *„Література"* — поезії Ярослава Павуляка „Серця і свічки", повість Мирослава Лазарука „Збирачі маку", вірші Олександри Черненко та новела Іларіона Чолгана „Різдво бродяг"; у розділі *„Суспільне життя"* — статті Пітера Друкера „Доба соціяльних трансформацій", Максима Розумного „Національна ідея та її самозаперечення", Дмитра Гродзинського „Перестороги віку"; у розділі *„Критика"* — Михайла Москаленка „Григорій Кочур: шлях до „Третього відлуння", Володимира Моренця „Сучасна українська лірика: модель жанру", Олександра Ковальчука „Множини дійсности" Б. І. Антонича": у розділі *„Культура"* — розвідки Стефанії Українець „Прометеїстичні поривання, або безсмертя злочину" та Романа Трача „Вповні функціонуюча особа: психологічний ідеал"; у розділі *„Мистецтво"* — статті Оксани Мусієнко „Фата моргана Олександра Довженка" та Богдана Певного „Марк Шагал: з-під неволі анонімности у світ модерного мистецтва", у розділі *„Бібліографія"* — Марко Антонович рецензує „Новий збірник УВАН", а Ігор Качуровський — „Огляд Розстріляної музи" Яра Славутича.

Українське друковане слово нині перебуває у тяжкій фінансовій кризі, отже передплата „Сучасности" може стати помітним внеском у розбудову вільного, незалежного українського слова. Передплата „Сучасности" виносить 85 ам. дол. річно, бажаючих її передплатити просимо звертатись: Bohdan Pevny, 83-57 116-th St., Kew Gardens, N. Y. 11418.

Святкування 70-ліття СУА і відзначення С. Андрушків

У неділю, 19-го травня 1996 року Окружна Управа Союзу Українок Америки в Ню Джерзі святочно відзначила 70-ліття своєї організації. Водночас ця визначна дата в літописі жіночого руху була висвітлена крізь призму вшанування однієї з достойних членок СУА — мгр Софії Андрушків. Замолоду вона включилася в громадське життя і на порозі свого 90-ліття продовжує свою добродійну працю.

Усміхнена, прикрашена китицею свіжих квітів, легкою ходою ввійшла С. Андрушків до залі Українського Народного дому в Ірвінгтоні, Н. Дж., під оплески усіх присутніх. Увійшла не сама, а, як і треба було сподіватися, разом із своїми дітьми — двома синами Богданом і Романом, невістками Вірою і Світляною, онуками Христиною, Оксаною, Павлом.

Зібрання відкрила голова 28-го Відділу СУА Таїса Богданська, яка провадила програмою святочного полудинку, який молитвою розпочав парох церкви св. Івана Хрестителя о. Франко Шадяка, ЧНІ і закінчено молитвою подяки, котру прочитала сестра Марія.

Оля Тритяк, заступник голови СУА, відчитала звернення до союзянок і представників громад з нагоди 70-ліття діяльности організації, підписане головою Анною Кравчук. Вітаючи з наступаючим 90-літтям С. Андрушків, яку СУА нагородов почесною грамотою, О. Тритяк від імени голови організації та від себе особисто побажала їй сили на многії літа і Божого благословення. Особливу увагу звернула вона на багаторічну працю С. Андрушків у ділянці суспільної опіки в 28-му Відділі СУА, де було започатковано стипендіяльну акцію для українських дітей і студентів у Польщі (1970 рік).

Голова Округи Ню Джерзі, Ярослава Мулик підкреслила значення Союзу Українок, членки якого працюють „для добра нашої спільноти і нашої батьківщини".

Приємною несподіванкою для присутніх був своєрідний музичний привіт від наймолодшого представника роду Андрушківих. Павло, син Романа і Світлани, поважно прямує через усю залю на сцену, де два фортеп'яни застигли в чеканні. Відома піяністка, його професор, Дарія Гординська-Каранович подає знак, щоби Павло піднявся першим на сцену. Адже сьогодні він — соліст-піяніст. Сьогодні він, сповнений любови і пошани до своєї бабусі, даруватиме їй вислід своєї багаторічної праці, своє розуміння естетичного. Звучить „Концерт Рондо" — елегантний і складний твір В. Моцарта для піяно і симфонічної оркестри (партію оркестри на другому фортеп'яні виконала Дарія Гординська-Каранович).

Мгр Софія Андрушків (у центрі) із членками СУА.

Марія Семанишин розповіла присутнім про життєвий шлях С. Андрушків, яка походить з учительської родини Ковальчуків. Народилася 28-го січня 1907 року, в Головчинцях Заліщицького повіту. Високу освіту здобула у Львівському університеті, де закінчила філософський факультет зі ступенем магістра. Викладала педагогіку і психологію в семінарії і гімназії в Польщі, бо польський уряд не дозволяв вчителювати на рідних землях. У часі Другої світової війни з чоловіком і двома синами подається на захід. Родина опиняється в таборі переселенців у Мітенвальді. Там вона працює в Учительській семінарії до 1949 року. Потім — переселення на стало до Америки, де С. Андрушків активно працює серед української молоді. Від 1950 року, коли Осип Андрушків став професором математики в Сетон Голл університеті і родина переїхала до Ньюарку, С. Андрушків записалася до 28-го Відділу Союзу Українок Америки. Відтоді й працює там на ниві суспільної опіки, подаючи приклад справедливости і чесного ставлення до справ.

„Пані Соня, — сказала її довголітня приятелька Оля Гнатик, — має гарну лагідну вдачу". Багато добрих слів ще можна було почути в гратуляціях, які складали на адресу заслуженої членки СУА, представники різних організацій. У письмовій формі або усно привіти були: від 100-го Відділу СУА, від Пласту, від двох союзянок 28-го Відділу (Марії Дурбак, що перебувала на Флориді, та Іванни Гамуляк з Ню Джерзі), від „Товариства Оборони Лемківщини" (виголосив Володимир Кікта). Колоритним був виступ Ірини Левицької (членки 24-го Відділу СУА). Іванна Кононів проспівала своїм милозвучним альтом пісні „Мій Львів" Ірини Чуми та „Сонце низенько" Веселовського (не плутати з народною піснею-романсом) при акомпаніяменті Марії Павловської.

Мовилося про суспільну діяльність С. Андрушків, яка завжди потрібна громаді. Але не менш корисною є також індивідуальна праця над вихованням власних дітей. Праця є довготривалою і помітною у своєму кінечному результаті. Отже, старший син Богдан Андрушків здобув вищу технічну освіту, працює тепер інженером у великій фірмі Крайслер Корпорейшен, в Дітройті, та є активним в українському кооперативному русі. Молодший — Роман Андрушків — є професором математики в Ню Джерзі Інститут оф Текнолоджі. Людина добрих порад і конкретних справ. Він вміє запропонувати і здійснити цікаві проєкти. Вже п'ять років Роман Андрушків очолює товариство Приятелів РУХу Північного Ню Джерзі, яке допомагає Україні. Його обрано заступником голови НТШ та членом екзекутиви Координаційного Комітету Допомоги Україні.

Невістки С. Андрушків також є помітними особами на громадській і культурній ниві. Старша — Віра Андрушків є професором Вейн стейт університету, займається спровадженням стажуванням українських студентів до університету, в якому працює. Дружина молодшого сина — Світлана Андрушків є директором бібліотеки НТШ в Ню Йорку. Її консультації й поради є професійні і цінні для дослідників.

Мене просили вказати у статті, що люди, які зібралися в Народному Домі, мали велике задоволення від святкової зустрічі. Старші і молодші членки жіночої організації зібралися разом, разом готувалися, щоб „все було, як у людей". Хто готував летючки, квитки, а хто тістечка чи скликав гостей з інших відділів. Згадаю поіменно: Леся Падковська, Ліда Крамарчук, Міля Онишкович, Марія Семанишин, Лівія Дацківська, Параня Ляцко, Анна Мокринська, Юстина Луків, Ольга Марущак, Ліда Смик, Надя Бігун, Оля Луків, Уляна Кобзар, Галина Бобеляк, Катерина Воловодюк, Олена Мельничук.

А на закінчення ще одна музична несподіванка: Богдан і Роман взяли в руки музичні інструменти (гітару і мандолину) і почали співати мамині улюблені пісні.

Тамара Булат

Л. КУЧМА...

(Закінчення зі стор. 1)

Президент Кучма зустрівся також з представниками національної культури та паливно-енергетичного комплексу України, обговоривши з ними найболючіші проблеми. В зустрічі взяли участь депутати Верховної Ради, міністер культури Дмитро Остапенко та голова комітету кінематографії Ми-хайло Бєліков.

Президент затвердив програму відзначення п'ятої річниці незалежности України, підписав указ про створення спеціялізованої дитячої лікарні та ска-сував свій указ з 26-го червня про проведення референдуму з ухвалення Конституції.

В цьому останньому документі сказано, що 28-го червня 1996 року Верховна Рада ухвалила но-ву Конституцію України. Завершено конституційний процес, який тривав понад п'ять років. Створення нової Конституції України є результатом нелегкої співпраці законодавчої, виконавчої та судової влад, передусім Президента і Верховної Ради України і стало можливим завдяки глибокому усвідомленню всіма учасниками конституційного процесу своєї відповідальности за долю і майбутнє української держави та суспільства, нинішнього і прийдешніх поколінь, усвідомленню необхідности досягнення громадянської злагоди та утвердження в українській державі загальновизнаних принципів і норм розвитку.

З ухваленням Верховною Радою Конституції України відпала потреба у проведенні всеукраїнського референдуму. У зв'язку з цим Президент постановив: 1. Визнати таким, що втратив чинність, указ Президента України з 26-го червня 1996 року ч.467 про проведення всеукраїнського референдуму з питання ухвалення нової Конституції України; 2. Указ набирає чинности з дня його підписання.

Відбулася зустріч Президента Л.Кучми з головою Верховної Ради О.Морозом і вони обговорили питання дальшої долі депутатів українського парляменту, які водночас працюють у виконавчих структурах. Сторони домовилися про розв'язання цього питання протягом тижня.

Президент також підписав укази про нові призначення. Зокрема про звільнення Романа Шпека з посади віцепрем'єр-міністра з питань економіки, у зв'язку з переходом на іншу працю. Міністром енергетики та електрифікації України призначено Юрія Бочкарьова і міністром сільського господарства України — Анатолія Хорішка.

АМЕРИКАНСЬКА АЕРОКОСМІЧНА АҐЕНЦІЯ має намір перейти в 1999 році до використання ракетносіїв нового типу. Головна особливість цих ракет полягає в тому, що вони повертатимуться на землю, а не згоратимуть в атмосфері, як зараз, після виведення на орбіту космічних апаратів. Тобто, фактично, космічні кораблі стануть одноступеневими й неподільними, бо ж апарати становитимуть з ракетами одне ціле. Завдяки такому переходові до ракет багаторазового використання, вартість виведення одного фунта корисного вантажу в космос зменшиться з сьогоднішніх 10,000 до 1,000 дол. Ця технологічна революція заснована передусім на опануванні нового виду пального — рідких водню і кисню, охолоджених до наднизьких температур. З одного боку, це суттєво зменшує вагу потрібного для ракети палива, а з іншого — дає змогу замінити деякі металеві частини легшими матеріялами.

В МОНГОЛІЇ ВПЕРШЕ від 70 років захиталася сила комуністичної партії, коли опозиційні з'єднані партії здобули 50 місць на 76 у парляменті. Ця далека і мала країна здивувала всіх вислідом голосування в неділю, 30-го червня, коли більшість підтримала об'єднання демократичних сил, які протистоялися Народній Революційній партії, виразно комуністичній. Аналітики висліду цих виборів вбачають в тому новий шлях до демократії для Монголії і бажання населення до зміни і поправи життєвих обставин, які є дуже важкі. Особливо погано фінансово стоять старші віком люди, які дістають місячно 5,00 — 7,000 тогрогс, що рівняється 10—12 дол. Демократична партія, що тепер перемогла у виборах, має намір відразу розпочати зміни, зокрема у зменшенні бюрократії та приватизації домів.

Б. Клінтон...

(Закінчення зі стор. 1)

Серед українських представників були: Тарас Базилюк — асистент директора агенції ЗСА з питань роззброєння та контролі над озброєнням, Вашінгтон, ДК; Андрій Фединський, директор музею українських архівів у Рокі Рівер, Ог.; Дороті Довжицька-Фуртней, директор дотримання контрактів Ради дітей і родин повіту Ірі, Баффало, Н.Й.; Анна Кравчук, голова СУА; Юліян Куляс, президент Банку „Певність" з Чикаго, Ілл.; Олександер Кузьма, директор Фонду „Діти Чорнобиля", Шорт Гилс, Н. Дж.; Володимир Лупань, президент Української Американської Правничої Асоціяції, Шерборн, Ма.; Уляна Мазуркевич, голова Комітету допомоги Україні, Філядельфія, Па.; Божена Ольшанівська, президент АГРУ, Ньюарк, Н.Дж., і Мелен Старіншак-Вервір, асистентка Президента і Першої леді.

Перед промовою Президента з коротким словом виступив віцепрезидент А. Гор, який, між іншим, категорично заявив, що Совєтський Союз ніколи вже не відновиться.

Президент Б. Клінтон — завершальний промовець — подякував учасникам за їхній внесок і працю для Америки та за вклад у пояснення іншим американцям теперішньої місії ЗСА у світовому співтоваристві. „Сьогодні — День Прапора, — сказав він, — і цей день співпадає зі шестимісячною датою підписання Дейтонівських угод про Боснію. Ці два дні для мене є уособленням того, що я сьогодні стараюся вам передати".

Президент продовжував промову, будуючи її на трьох основних принципах, притаманних американському буттю, тим самим принципам, які втілюють досвід емігрантів — можливість, відповідальність та громада. „Американські емігранти зі усіх куточків світу приїхали сюди, щоб скористати з можливості добробуту Америки, суттю якої є величезна особиста та суспільна відповідальність — саме те, чого ми все більше і більше потребуємо в Америці сьогодні. Усвідомлення того, що кожна людина може досягти успіху лише при умові сильної сім'ї, сильних суспільних зв'язків, і, особливо, сильної держави".

Обговорюючи питання зовнішньої та внутрішньої політики, Б. Клінтон розкрив свій план на майбутнє країни. Він привернув увагу присутніх до шляху, накресленого ним тут з половиною роки тому, акцентуючи на збереженні американської мрії для всіх американців та продовжуванні ролі ЗСА як світового сильного провідника заради миру, свободи та процвітання багатства.

Президент обговорив внутрішню політику, описав зусилля встановити економічну стратегію створення нових робочих місць та зменшення дефіциту, допомогти дітям через спроби збільшити інвестиції у соціяльній сфері через фінансування освіти, спорту, а також підтримати програму боротьби зі злочинністю. Він акцентував на важливості формування сильної середньої кляси і відзначив намагання реформувати суспільну допомогу: „Найбільш важлива справа, яку ми можемо зробити для всіх людей, котрі стали невільниками суспільної допомоги, — це відтворити ті самі умови, в яких знаходилися колишні емігранти в Америці — умови, які сприяли успіхам емігрантів".

Президент підкреслив факт, що зібрані мають унікальне і витончене зрозуміння міжнародної ситуації, в якій знаходиться Америка на міжнародній арені і її зобов'язання супроти інших країн. Він висловив подяку за підтримку зусиль адміністрації розв'язати проблему у Північній Ірляндії, на Кипрі, Близькому Сході, Боснії та за роботу, пов'язану з розширенням НАТО. Він наголосив своє зобов'язання тісно співпрацювати з Центральною Европою, і при тому повідомив присутніх, що Перша леді поїде туди наступного місяця: „Я просив Першу леді поїхати до Чехії, Естонії, Мадярщини, Польщі, Румунії і Словаччини і в цей спосіб ще раз підкреслити солідарність ЗСА з народами Центральної і Східньої Европи і підтримку Америки їхньої повноцінности та незалежности".

Свою промову Президент завершив словами: „Я справді вірю, що кожний день нашої країни все ще попереду. Я вірю, що ми можемо поширити американську мрію невичерпних можливостей в Америці для всіх американців. Але ми повинні мати засоби і знаряддя для дальшого прогресу і ми повинні виробити собі довір'я американських людей, що те, що робить Америку унікальною, не може бути ізольоване від світу. Тому я звертаюся до вас і прошу вас зробити у наступні тижні і місяці все можливе, щоб стати місіонерами цієї точки зору і розповісти про це вашим друзям і сусідам у громадах та в стейтах, де ви проживаєте. Ваш вплив на це може бути великий. Якщо ми зробимо правильний вибір і звернемо свій погляд на майбутнє і на наших дітей, то разом зможемо створити світ, що матиме більше можливостей і менше кровопролиття, ніж у будь-який інший час людської історії".

Першим доповідачем у Білому Домі був Ричард В. Райлі, секретар Департаменту освіти. Він пригадав присутнім, що „ми є спадкоємцями зусиль наших батьків і навчання в парафіяльних школах". Він зазначив, що громадські школи є каталізаторами демократії і що ми знаходимося в освітній епосі. „У школах перебуває 52 мільйони учнів і їх кількість зростає. Протягом наступних 10-ти років на 10-15 відсотків збільшиться кількість учнів у середніх школах". Він висловився про президента Клінтона як про надійного друга американських дітей: „Президент хоче зробити клясу безпечною і тривалою і бажає піднести рівень навчання. Також хоче поширити навчання спеціяльних знань і навичок, посилити зв'язки між школою і майбутнім місцем праці, щоб американські студенти були краще підготовлені до праці або продовження студій".

Президент Клінтон підписав шість законодавчих освітніх ініціятив — низку споріднених програм, що сягають від дитячого садка до школи.

„Партнерство родині в науці" є одним з таких законів, який заохочує батьків брати активну участь у навчанні своїх дітей, щоб підготовити дітей до посад, які вони будуть займати в майбутньому. Підтримка двомовного навчання з тим, щоб вивчити англійську мову. Р. Райлі підкреслив, як якби батьки приділили щодня дітям пiдгодини уваги при домашніх зада -чах і вимкнули телевізор, то рівень навчання значно поліпшився б.

Р. Райлі пояснив зміни законів у сфері шкільництва. Поліпшення програми позичок на студії і надання стипендій учням, які мають задовільні успіхи в науці, — це закони, які заощаджують американцям багато грошей і допомогуть бідним студентам здобути вищу освіту. Треба також дати змогу вчитися дітям нелегальних емігрантів, яких не можна залишити на поталу. Хоч кожний стейт відповідає за навчання своїх жителів, федеральний уряд ще додає їм 7 відс.

А. Лейк, дорадник Президента у справах національної безпеки, був наступним промовцем. Він говорив про ролю, яку ЗСА має змогу відігравати у світі, про наші можливості і ролю Президента як світового політичного лідера. „Недостатньо мати політику для встановлювання демократії на Близькому Сході та у Східній Европі, — сказав він, — необхідно мати достатньо грошей, щоб це пітримати. Щодо запобігання тероризму та міжетнічних конфліктів, то тут наш голос повинен бути вирішальним — усі ми в одному човні".

Він відкремив питання НАТО від виборів у Росії. А. Лейк зауважив, що Росія повинна респектувати суверенітет своїх сусідів і не повинна проголошувати свого права вето щодо НАТО.

А. Лейк посилався на Україну як на успішний приклад ядерного роззброєння і визнання Росією її кордонів та суверенітету.

Під час обідньої програми у готелі Мейфлавер головним доповідачем був сен. Кристофер Додд, генеральний директор Демократичного Національного Комітету.

Він нагадав, що „демократична партія вважає за необхідне переобрання Президента Клінтона і забезпечення демократичної більшости у Конгресі. Різноманітність американських етнічних об'єднань відображають силу нашої нації. Етнічна Америка допомагає окреслити основні принципи і засади, на яких ґрунтується Демократична партія. І тому так важливо для нас та для Адміністрації мати вашу підтримку. Разом ми можемо просунути нашу партію вперед і втримати Америку сильною".

Події, про яку слід згадати і яка виникла в Демократичній партії і Національному Демократичному Комітеті, — це створення у жовтні 1995 року Національного Демократичного Етнічного Координаційного Комітету (НДЕКК). Він є коаліцією представників 15 европейських і середземноморських етнічних американських громад. Українців у цьому комітеті репрезентують Юліян Куляс і Андрій Фединський. Робота НДЕКК включає нагляд за політикою Демократичної партії у національній сфері і забезпечення участи представників етнічних громад Америки в громадському і політичному житті на всіх рівнях.

С. ГОЛОВАТИЙ...

(Закінчення зі стор. 1)

ризму. Це є більше теоретичні висновки, які не зрозумілі всім, але ми маємо всі підстави зараз бути гордими, впевненими в тому, що в Україні не буде тоталітаризму", — сказав С.Головатий.

На запитання щодо "слабких місць" у Конституції, міністер зазначив, що вона не є ідеальною і досконалою на 100 відсотків, "тому що це документ політичного компромісу". Ще проводиться експертизу щодо зформулювання найпринциповіших питань, як наприклад, про мову, символіку... Або термінологічних: "строки — терміни", "службова особа — посадова особа" та інші проблеми, які мають юридичний сенс.

"Щодо Криму, — зазначив міністер, — то я проти держави в державі, я проти конституції Криму, я проти назви "Республіка", я був головним противником цього. Але коли ми пішли на узгодження, коли виникла політична ситуація, що в пакеті може пройти Крим і символіка, я тоді сказав кримчанам: ви знаєте мою позицію, але зараз я вас прошу — голосуйте за нашу символіку, а я погоджуюсь на вашу конституцію і на вашу "Республіку" заради нашої символіки. Звичайно, інколи треба йти на такі речі, коли вирішується головне. Конституція Криму затверджуватиметься Верховною Радою України. За умов дії цієї Конституції України наявність кримської конституції не стане тим чинником, який зможе привести до порушення територіяльної цілісности України".

Коли газета вже була готова до друку, з України надійшло повідомлення, що С.Головатий 4-го липня склав депутатські уповноваження, оскільки Президент Л.Кучма не прийняв його резиґнації з посади міністра юстиції. Головатий подякував парляментаристам за ухвалення Конституції, побажав їм також ухвалити Цивільний кодекс і зазначив, що шість років праці в парляменті — це для нього велике життя і рішення про складення уповноважень не є радісним.

Депутати ухвалили постанову про передчасне припинення депутатських уповноважень С.Головатого, у зв'язку з особистою заявою. Голова парляменту Олександер Мороз оцінив цю заяву як зразок ставлення до своїх обов'язків і поваги до Конституції.

Уточнюємо цитату

Мабуть, тому що для нас, українців, слово „воля" завжди було важливішим, аніж слово „рівність", то ми, цілком відрухово, й поміняли ці слова з Декляраціі Незалежности Америки („Свобода" з 3-го липня, ч. 126, 1-ша сторінка). Точний текст мав бути: „...всі люди були створені рівними...". — Ред.

Лекції демократії

Людина, котра виросла в тоталітарному комуністичному суспільстві, не мала донедавна змоги збагнути переваги демократичного виборчого процесу. Совєтські вибори, коли за наперед визначених, безальтернативних кандидатів голосувало по 99.99 відсотка виборців були скоріше своєрідним політичним театром, ніж виявом демократії. Вперше в 1989 та 1990 роках громадяни відчули, деяке послаблення і взяли участь у „частково демократичних" виборах в тодішньому СРСР.

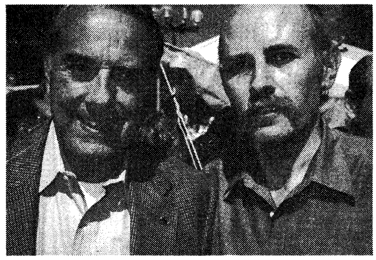
В ті роки в Україні ми на власному досвіді вчились методів передвиборчої боротьби, аґітації серед виборців, пізнавали секрети процедури голосування. Бо багато залежало і, на жаль, в післякомуністичних державах дотепер залежить не лише від тих, хто віддає свої голоси, але і від тих, хто ці голоси рахує!..

Хоч я і не мав тоді досвіду, але оскільки був одним із засновників Товариства української мови ім. Т. Шевченка „Просвіта" і добре знав тодішні потреби простих людей, то порівняно легко виграв вибори, перемігши комуністичного кандидата, та ставши депутатом Львівської обласної та міської рад.

Хоч нам вдалось багато тоді зробити, однак брак досвіду, компетенції, а також кар'єризм та корупція багатьох діячів, яким вдалось зайняти тоді високі посади, не дали змоги в повній мірі скористатись довір'ям громадян. Поряд з об'єктивними чинниками, це спричинило незадовільну ситуацію в господарчому та політичному житті сучасної України.

Приїхавши на кілька місяців до Америки, я хотів побачити не лише її супермаркети та вітрини, але й ознайомитись з культурою, мистецтвом, літературою і, звичайно, скориставшись цьогорічною президентською виборчою кампанією, придивитись зблизька до механізму американської демократії.

Першу нагоду я мав у травні, спостерігаючи за виборами шкільного інспектора в дільниці Мангеттену, де я тимчасово мешкаю. Приємно здивувала висока заанґажованість багатьох пересічних громадян до такої, здавалося б другорядної справи, хоч очевидно, що від цього у великій мірі залежить якість навчання і виховання дітей. На жаль, ми в Україні ще дуже мало уваги приділяємо таким процесам, віддаючи вибір шкільних рад, профспілкових комітетів та інших подібних органів самоврядування в руки адміністрації, яка часто ставить там вигідних для себе осіб.

Автор допису з Робертом Долом.

Аж нарешті 2-го червня знайомі завезли мене на польський фестиваль в Garden State Arts Center, у Голмдейл, стейт Ню Джерзі. Там, несподівано, я мав змогу спостерігати за одним з елементів передвиборчої кампанії — безпосереднє спілкування одного з кандидатів на президента з виборцями.

Приїзд лідера республіканської партії Роберта Дола не був несподіваним для учасників і гостей фестивалю. Були підготовлені і місця для преси та телебачення, вітальні промови, діти в національних строях та традиційний хліб-сіль за слов'янським звичаєм для почесного гостя.

Мені вдалось знайти місце в першому ряді і не лише потиснути руку Р. Долові та попросити в нього автограф, але ще й зробити спільну фотографію. На жаль, мої слабі знання англійської мови не дозволили заторкнути поважної політичної теми.

Але й цього було досить, щоб переконатись — для перемоги на виборах в такій демократичній країні, як ЗСА, замало підтримки власної партії, добре складеної програми, бездоганної поведінки та незаплямованої біографії. Навіть великі гроші не можуть нічого зробити, коли кандидат не викличе симпатії і довір'я кожного виборця (чи під час зустрічі, чи з екрана телевізора, чи на шпальтах газети) коли не переконає, що знає усі людські проблеми та знає, як можна вирішити багато з них.

Сподіваюся, що все побачене і почуте в Америці, допоможе мені бути ще активнішим громадянином незалежної України.

Ігор Мельник

Зміна в проводі Пластової Станиці і ОП УПС в Едмонтоні

У неділю, 11-го лютого 1996 року, в Пластовому Домі, о год. 2:30 по полудні, відбулися загальні збори Пластової Станиці, ня ц. р., Осередку Праці УПСеніорів в Едмонтоні.

Збори Станиці відкрив привітом СКОБ станичний пл. сен Михайло Саварин. На предсідника зборів вибрали Петра Саварина, а на секретаря Оленку Плохій. Протокол із попередніх зборів відчитала Оля Саварин. Звітували: Гніздова — Христя Товстюк, Гніздовий — Юрій Дитиняк, Зв'язкова (за неприсутню Зв'язкову Любу Бел-Бойко) — Христя Товстюк, Зв'язковий — Еміліян Ґрох, ОП УПС — Мирон Стефанів і Пласт-Прият — Мирося Масло, а також бібліотекарка — Надя Цинцар, пресовий референт, П. Саварин, представниця до КУК — О. Саварин, зв'язкова з Україною — Софія Скрипник, скарбник — Дарія Васараб-Роленд, господар (за неприрія Горбая) — М. Саварин, писар (за неприсутню писаря Любу Бел-Бойко) — Христя Товстюк, заступник Станичного — Радомир Білаш, і накінець Станичний — М. Саварин. Однохвилинною мовчанкою вшановано померлого під час року почесного пластуна суддю Ярослава Росляка. За Раду чести звітувала Віра Кунда, та повідомила, що за громадську працю ГПР признала відзначення Вічний Вогонь у сріблі Яркові Скрипникові, а Вічний Вогонь у золоті о. Володимирові Тарнавському. З черги від провірної комісії запропонувала дати уступаючій Управі абсолюторію Орися Родинюк, а уступаючому Станичному М. Савариноі, за його трирічну працю на становищі Станичного признання.

Родинюк, від номінаційної комісії, до нової Станичної старшини були вибрані: Радомир Білаш — станичний, Ксеня Скрипник-Бубель — заступниця, Люба Бойко-Бел — секретар, Дарія Васараб-Роленд — скарбник, Надя Цинцар — бібліотекарка, Орися Родинюк — помічниця бібліотекарки, П. Саварин — пресовий референт, О. Саварин — представниця до КУК, В. Кунда, Мирон Стефанів і ст. пл. Марійка Стадник — Рада Чести. До провірної комісії були вибрані: Юрій Котович, Андрій Горняткевич і Тарас Боцюрків.

П. Саварин

К. Пилишенко — доктор наук

Катя Пилишенко, успішно закінчивши захист докторської дисертації в січні 1996 року, отримала диплом доктора наук філософії в ділянці соматики під час академічних церемоній Стейтового університету Огайо 7-го червня ц. р.

Д-р К. Пилишенко закінчила Американський університет у Вашінґтоні 1990 року дипломом бакалавра в ділянках економії та міжнародних відносин. Диплом маґістра політичних наук вона отримала в університеті Джорджія у 1992 році. Стейтовий університет Огайо в Колюмбус нагородив її престижевою стипендією в сумі 24,000 дол. на продовження наукової праці в ділянці соматики.

Переїхавши в Колюмбус, К. Пилишенко включилася в життя невеликої української громади та була однією з організаторів Українського Студентського Клюбу. Цей клюб, який нараховував 20 осіб, також об'єднував багатьох молодих професіоналістів околиці та докторантів з України і Румунії, котрі приїхали стажуватися в Америку. Про працю цього активного клюбу вона писала в американській і українській пресі. Кожного року, на Різдво Катя справляла традиційний Свят-вечір для студентів.

Літом Катя поглиблювала своє знання в Українському Вільному Університеті в Мюнхені, в Ґете Інституті в Берліні. Вона була учасницею Першої Міжнародної Школи Українознавства в Києві 1990 року. Зі студентами мандрувала в горах Карпатах та таборувала на острові Хортиця.

Під впливом своєї мами Катя полюбила і вивчала мистецтво танцю. Кожного літа, після пластових таборів на „Новім Соколі" вона їздила на оселі „Верховину" і Союзівку і брала курси українських танців школи Роми Прийми-Богачевської. Від неї перейняли любов до українських народних танців. Поглиблювала своє знання в Києві, в Інституті Українського фолкльору і хореографії, а модерний танець Катя вивчала в Берліні в школі аванґардної „фабрики танців" та в Дюк університеті. Д-р Пилишенко продовжує студії танцю і хореографії в Огайо університеті, одержавши стипендію. Вона сподівається закінчити ці студії дипльомом маґістра 1997 року.

Д-р К. Пилишенко

Катя Пилишенко закінчила 11-річну Школу Українознавства ім. Т. Шевченка в Рочестері, Н. Й. Донька професорів Володимира та Ірми Пилишенків, Катя має старшу сестру, Орисю, котра активно бере участь у демократизації і приватизації України.

Д-р К. Пилишенко є членом Українського Народного Союзу при парафії української православної церкви св. Покрови. Відділ 285-ий, в Рочестері.

Володимир Пилишенко